

מיסודה של התאחדות הארגונים הכלכליים

עיתון מידע למגדלים

הדשן של השכן

אוקטובר 2011 גליון מס. 9

שנה טובה!

מבט קדימה לשנה הבאה

לכבוד השנה החדשה, ימי חשבון הנפש והצבת החזון, נבקש בגליון זה להציף כמה סוגיות ולהציג מעט נתונים לגבי חקלאות ישראל. בגליון תמצאו רעיונות שהעלה יו"ר נסטלה לשעבר בדבר חקלאות מהונדסת. במאמר נוסף נציג את חזון חקלאות ישראל כפי שהגדירה פרופסור יוג'ין קנדל, ראש המועצה הלאומית לכלכלה. בחלק השני של הגליון נציג מיפוי בסיסי של חקלאות הצומח בישראל, ומיפוי צריכת התשומות החקלאיות לפי ענפים ולפי אזורים. הנתונים מבוססים גם על אומדנים שלנו, ונודה על כל תיקון או הערה.

מה בגליון

- בעולם גדל הביקוש לדשנים
לחצו להמשך...
- האם לגדל מזון או לגדל דלק?
לחצו להמשך...
- האם הגיע המועד לגידולים מהונדסים גנטיים?
לחצו להמשך...
- אתגרי החקלאות הישראלית הפכו לאתגרים גלובאליים
לחצו להמשך...
- מיפוי בסיסי של חקלאות הצומח בישראל וצריכת התשומות של חקלאות ז.
לחצו להמשך...
- סיכום ומסקנות
לחצו להמשך...

סינרגיה

ניצול יתרון הגודל

באמצעות ארגון קבוצות רכישה

משקי דן ארגון הרכש המשותף לארגונים משקי הדרום (כולל הרי יהודה) ומשקי הנגב מעורב באופן פעיל בתחום רכישות הדשנים לענפי הצומח. הארגון יוזם מעת לעת ומרכז קבוצות רכישה של דשנים מוגרענים מסוגים שונים. מעורבות הארגון משתנה בהתאם לאופי העסקה והסביבה העסקית הרלבנטית. הפוזיציה שמשקי דן לוקחת בעסקאות הדשן הצמיחה בעבר תועלות נאות ומבורכות עבור החקלאים שהשתתפו בעסקאות הללו. השנה נוצרה קבוצת רכישה של משתמשי MAP. הנפח הגדול של סך הביקוש גרם להפחתה משמעותית של מחיר התשומה לקבוצה גדולה של חקלאים. הללו רכשו את הדשן בתנאים מועדפים ומיישמים אותו בשטח בהצלחה מרובה. במקביל הארגון עוסק בימים אלו באיסוף נתונים לאבטחת רכישה משותפת של אוריאה 46% גם במקרה זה כמו שהוכח בעבר ניתן לצפות שהמחיר שיושג יהיה נמוך משמעותית ממחיר השוק כמובן שבלי לוותר על רמות איכות של הדשן.

תוצאות המיזם בגליון הבא !

עורך ראשי | שאול צבן | חברי מערכת | אלי שוורץ, דינה מאיה, מיכה אמיה. עיצוב גרפי | כחל עיצובים

בעולם גדל הביקוש לדשנים

בברזיל, שהפכה למעצמת גידולי שדה, ממשיך לעלות הביקוש לדשן. ייבוא דשן לברזיל עמד על 1.86 מיליון טון באוגוסט, 11% יותר בהשוואה לאוגוסט 2010. הנתונים מראים שנכון לאוגוסט האחרון, הייצור והייבוא של דשן עלה ב-25% בשמונת החודשים בראשונים של 2011 ביחס לאותה תקופה אשתקד. הסיבות לכך נעוצות בציפיות לקנייה מוקדמת על ידי החקלאים ובשימוש גובר בדשן בגידולי סויה, תירס, סוכר וקפה. העלויות העיקריות קשורות לייבוא של אשלגן כלורי, MAP, פוספטים, ואוריאה. מנגד, בסין, צפוי לעלות מס הייצוא על מוצרי פוספט צפוי לעלות ל 110% החל מתחילת אוקטובר, ובכך להשפיע על מדיניות הייצוא של דשנים מסין. המיסוי צפוי להשפיע באופן עקיף על הביקוש לדשנים אחרים, וההערכה היא שהיצואנים מחכים לראות איך יראה השוק אחרי אוקטובר.

האם לגדל מזון או לגדל דלק?

לקראת החגים הבאים עלינו לטובה כולם מתחילים לספור קלוריות. אבל בעולם המערבי, ספירת קלוריות לא צריכה להדאיג אותנו מבחינת הדיאטה האישית, כמו שהיא צריכה להרתיע אותנו מבחינת כמות האוכל שהופכות ארה"ב ואירופה לדלק בזמן שהעולם הולך והופך לרעב יותר. ה Wall Street Journal פרסם ראיות בתחילת ספטמבר עם היו"ר לשעבר של חברת נסטלה, פיטר בראבק-לטמאת'. נביא מעט מדבריו המעניינים.

האנרגיה המצויה בקלח תירס יכולה לתדלק מכונית או להאכיל בן אדם. בעקבות סובסידיות ותמריצים בשוק הביו-דיזל של ארה"ב ואירופה, כמות גדלה של יבול שבעבר שימש למאכל אדם ולענפי החי, היום משמש את תעשיית הדלק. נתונים של משרד החקלאות האמריקאי מראים שהשנה בפעם הראשונה, החקלאי האמריקאי יקצור יותר תירס לייצור אתנול מאשר לייצור מזון. אותו הדבר נכון בנוגע לגידולי לפיתית באירופה, ובעולם כולו 18% מייצור הסוכר הופך לבסוף לדלק.

כאשר דגני הבוקר שלנו נהיים יותר יקרים עקב המעבר של תוצרת חקלאית לייצור דלק, זהו בהחלט מטרד. אך כאשר המחיר של תירס או חיטה עולה בעולם השלישי, בו הפרט מוציא יותר מ-80% מהכנסתו על אוכל, אז התמונה היא אחרת. עליית מחירי המזון קשורה גם למחאות הגוברות בחודשים האחרונים במדינות ערב וגם בישראל.

לחצו לחזרה
לעמוד השער

האם הגיע המועד לגידולים מהונדסים גנטית?

על פי **פיטר בראבק-לטמאת'**, החשבון לא מסתדר. "שוק האנרגיה גדול פי עשרים, מבחינת קלוריות, משוק האוכל. אם ברצוננו לגדל דלק, לא ניתן להמשיך ולגדל בנפחים גדולים אוכל אורגני ללא שינוי גנטי. אם תסתכל על המדינות שאימצו שיטות של טיפול גנטי בגידולים, אתה תראה שהתוצרת להקטר גדלה בערך ב 30% בשנים האחרונות". המרווח הזה על פי דבריו הוא "מרווח וולונטרי, תלוי בהחלטה פוליטית ... זה נהיה כמעט אמונה דתית". הרי רק לאחרונה התפרץ חיידק האי-קולי באירופה דרך מזון אורגני, בזמן שמזון שעבר טיפול גנטי לא עלה בחיי אדם אחד. המצב נהיה אף יותר סבוך אם לוקחים בחשבון את העובדה שמדינות מתפתחות באפריקה, מאוד מוגבלות ביכולתן לגדל מזון שעבר שינויים גנטיים אם ברצונן לייצא מזון למדינות המפותחות באירופה ובצפון אמריקה.

האוכלוסייה של העולם צפויה להגיע לתשעה מיליארד עד אמצע המאה. האם אנו יכולים להאכיל את כולם? בהחלט ייתכן שהתשובה היא חיובית, ייתכן אפילו שאנו נהיה מסוגלים לספק את ביקושי הדלק.

אך לפי בראבק לטמאת' זה רק ייתכן אם ניתן לשוק יותר חופש.

נשמח לשמוע התייחסות קוראינו לסוגיה מורכבת זו.

לחצו לחזרה
לעמוד השער

אתגרי החקלאות הישראלית הפכו לאתגרים גלובליים

לפני כחודשיים הירצה **פרופסור יוג'ין קנדל**, ראש המועצה הלאומית לכלכלה בפני אגודת נאמני המחקר החקלאי. פרופסור קנדל הציג נתונים והציב את החזון למחקר החקלאי. אחת התובנות שהציג היא שהאתגרים שליוו את חקלאות ישראל הפכו כיום לאתגרים העומדים לפיתחה של החקלאות בעולם כולו.

ואלה האתגרים שמנה פרופסור קנדל:

- מיעוט קרקע חקלאית
- מחסור במים
- אקלים מדברי
- צורך בפיתוח הכפר

חקלאי ישראל, אשר התמודדו עם מגבלות אלה מאז היווסדה של החקלאות המודרנית בארץ ישראל, פיתחו את הכלים להתגבר עליהן. לכן כיום מציע קנדל לראות בכך עמדת זינוק לחקלאי ישראל לפעילות גלובלית.

ואלה היכולות שרכשו חקלאי ישראל:

- יכולות מחקר ופיתוח גבוהות
- מגזר חקלאי מתוחכם וטכנולוגי
- תעשייה חדשנית
- יכולת איתור נושאים בהם יש יתרון יחסי

קנדל הציב חזון לפיתוח חקלאות ישראלית מתקדמת בעולם כולו, והגדיר מטרות:

- יצירת תעשייה לייצוא טכנולוגיות ופתרונות חקלאיים בעלת תחרותיות גבוהה
- שמירת התחרותיות וההשפעה העולמית של החקלאות הישראלית
- חיזוק מעמד ישראל בעולם

ואלה התחומים בהם הציע למקד את המאמצים:

- מכשור, תקשורת ובקרה חקלאית
- אגרו-ביוטק
- ענפי בעלי החיים
- השקיה, דישון וטיפול בתוצרת

להבנתנו, חקלאי ישראל יראו ברכה רבה אם ימצאו את הדרכים להשתלב בחזון הזה, ויש לכך דרכים מגוונות.

לחצו לחזרה לעמוד השער

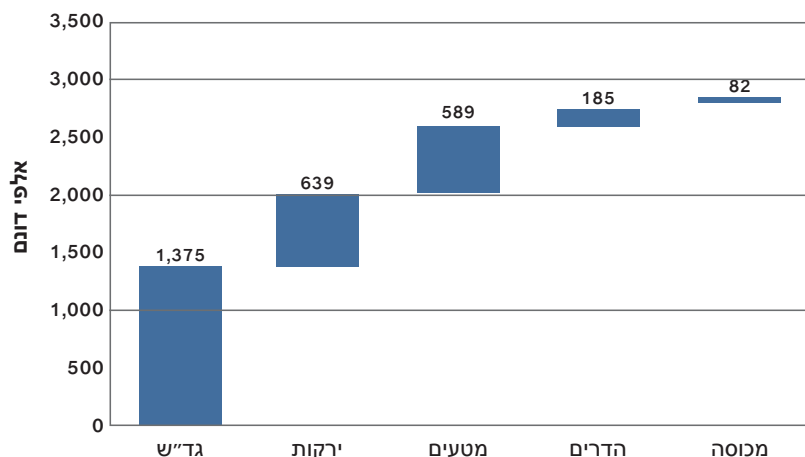

עיתון מידע למגדלים

הדשן של השכן

אוקטובר 2011 גליון מס. 9

שטח חקלאות הצומח בישראל: 2.9 מיליון דונם

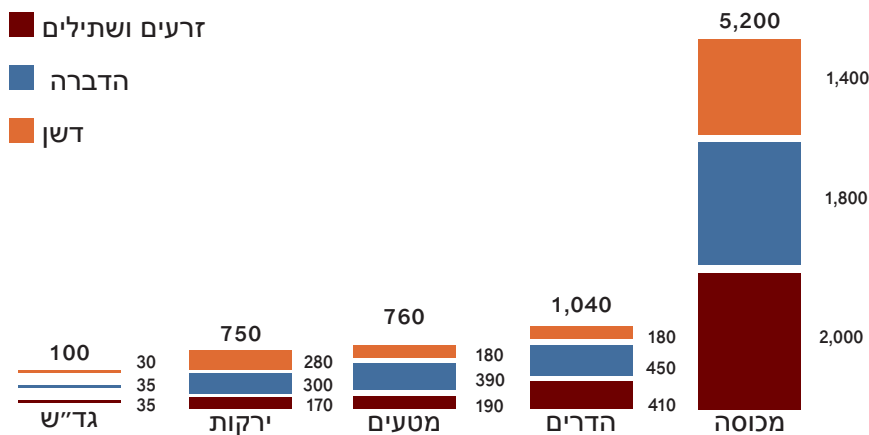

מקור: למ"ס והתאחדות חקלאי ישראל
נתוני השטחים בכיסוי: אומדן דורש בדיקה

מחצית משטח חקלאות הצומח בישראל: חקלאות אקסטנסיבית

לקראת השנה החדשה, נציג מיפוי בסיסי של חקלאות הצומח בישראל וצריכת התשומות של חקלאות זו. שטח חקלאות הצומח בישראל המדווחת באופן המוכר, כ-2.9 מיליון דונם. יש עוד כמה מאות אלפי דונם שמוגדרים בסטטיסטיקה שטחים "אחרים". 48% מהשטח משמשים לגד"ש, 22% ירקות, 21% מטעים, 6% הדרים ו-3% גידולים מכוסים.

אומדן: הוצאה שנמית לדונם בשקלים על דשנים, הדברה, זרעים ושתילים

מקור: עיבוד תחשיבים

עלות תשומות בדונם חממות גבוהה פי 66 לעומת דונם גד"ש

בדיקה של רכש התשומות, מלמדת על פערים משמעותיים בין שלוש קבוצות בנתונים הממוצעים לדונם. הגרף הבא מציג אומדנים לרכש דשנים, חומרי הדברה, זרעים ושתילים. החקלאות האקסטנסיבית צורכת תשומות אלה ב-100 שקלים לדונם הירקות והמטעים צורכים תשומות אלה בסכומים של 750 - 1,000 שקלים לדונם הגידולים בכיסוי צורכים דשנים, חומרי הדברה וזרעים בלמעלה מ-5,000 שקלים לדונם

לחצו לחזרה לעמוד השער

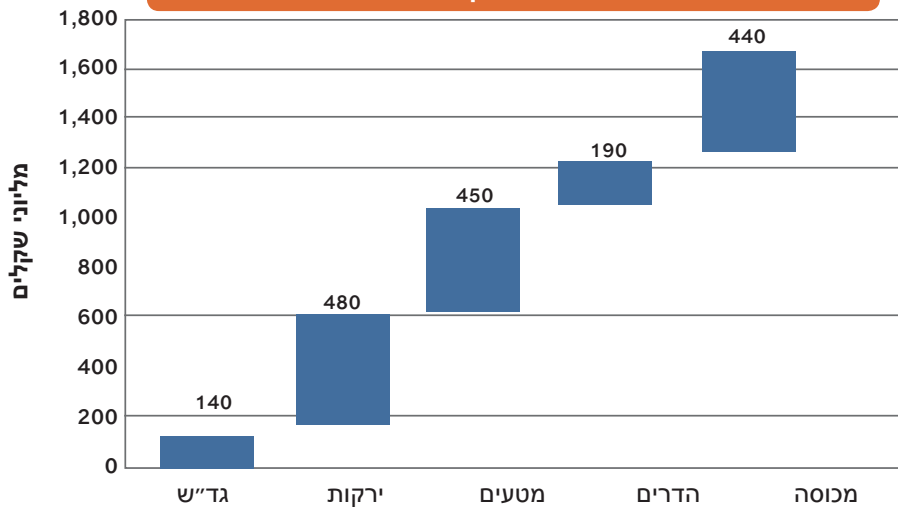

עיתון מידע למגדלים

הדשן של השכן

אוקטובר 2011 גליון מס. 9

ענף הצומח בישראל רוכש דשנים, הדברה, זרעים ושתילים: כ 1.7 מיליארד שקלים בשנה

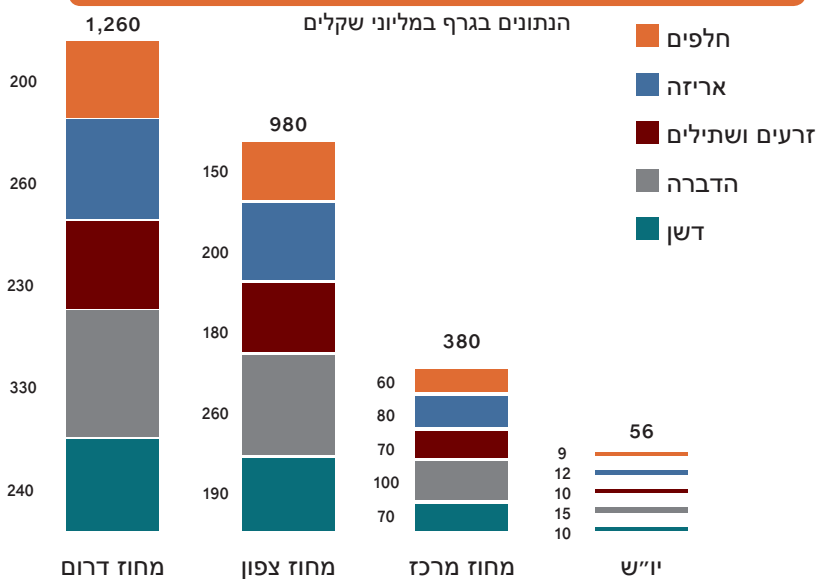

מקור: למ"ס והתאחדות חקלאי ישראל
נתוני השטחים בכיסוי: אומדן דורש בדיקה

החקלאות האינטנסיבית מובילה את רכש התשומות

ההתנהגות השונה של סוגי הגידולים, גורמת להתפלגות בצריכת התשומות, שאינה דומה להתפלגות השטח. בגרף הבא מוצגים אומדני רכש של דשנים, חומרי הדברה, זרעים ושתילים. מהאומדנים עולה שהגד"ש אחראי ל 9% בלבד מעלות התשומות הנרכשות, הירקות 28%, מטעים 27%, הדרים 11% והחממות כ 25% מעלות התשומות..

אומדן: הוצאה שנתית לדונם בשקלים על דשנים, הדברה, זרעים ושתילים

מקור: עיבוד נתוני למ"ס ותחשיבים
אומדן על פי ניתוח תחשיבים, ונתוני שטח

כמחצית מרכז התשומות לענפי הצומח מתרחשת בדרום הארץ

בחינה של התפלגות שטחי החקלאות בישראל, מלמדת על כך שמחוז הדרום מוביל בצריכת התשומות. אזור זה אחראי ל 47% מרכש התשומות. מחוז הצפון אחראי ל 37% מהרכש, המרכז כ 14%, וי"ש כ 2%. 57% מהגד"ש והירקות גדלים במחוז הדרום, וכך גם 66% מהגידולים המכוסים.

לחצו לחזרה לעמוד השער

עיתון מידע למגדלים

הדשן של השכן

אוקטובר 2011 גליון מס. 9

סיכום ומסקנות

ענף חקלאות הצומח בעולם הולך ומשתנה לנגד עינינו. שינויים טכנולוגיים חייבים להתרחש כדי שהעולם יוכל להמשיך ולהזין את עצמו. חקלאי ישראל, וענפי המעטפת של החקלאות בישראל, רכשו ביזע ובעבודה קשה, מיומנויות שמעמידות אותם בחזית הידע בחקלאי העולמי. במקביל התפתחה בישראל תעשיית היי-טק מתקדמת ותרבות start-up. זה הזמן לשלב את היכולות המיוחדות שפותחו אצלנו, ולעמוד בחזית השינויים הטכנולוגיים בגידול החקלאי ובכל המעטפת של ענף החקלאות. נשמח מאד להערות, ולתיקונים, ואף לפרסם תגובות. לקראת השנה החדשה נביא ציטוט מדבריו של מנהיג אינדיאני במאה ה-19.

"לא ירשנו את כדור הארץ מאבותינו. קיבלנו אותו בהשאלה מילדינו" (צ'יף סיאטל 1854)
נאחל לקוראינו שנה טובה, ברוכת גשמים, שנה של קידום חקלאות בת קיימא בעולם ובארץ, להתראות בגיליון הבא שיצא בנובמבר 2011.

מקורות המידע לגיליון: עיתונות מקצועית, מחקרים, דו"חות חברות, תחשיבי משרד החקלאות, נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, סקרי שטח וראיונות.

לחצו לחזרה לעמוד השער

